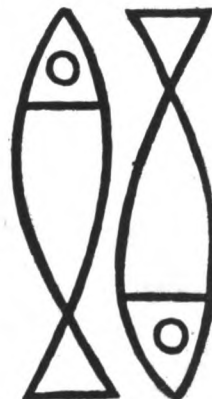

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds H. Amelink, Lekdijk 82 b, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Rotterdamse Rijweg 174, Rotterdam-8

J. KEUNING — NIJMEGEN

Wie is als God?

Wie is als de Here, onze God,
die zeer hoog woont,
die zeer laag neerziet?

Ps. 113 : 5, 6

Voor Michaël

Hoe meer we ons achteruit gezet voelen, onderbedeeld vergeleken bij anderen die zoveel meer hebben, des te meer proberen we toch iets te vinden wat ons een voor-sprong geeft op anderen. Want om die voorsprong gaat het in de niets-ontziende concurrentie-strijd die we te voeren hebben. Een voorsprong die we alleen maar houden, wanneer het ons lukt de anderen een beetje achteruit te duwen, zodat wij wat naar voren kunnen dringen. Daarom zijn we zo sterk in het ontdekken van min-punten bij de mensen om ons heen. Daarom zijn we er zo verbazend knap in, te ontdekken hoe verkeerd het wel in andere kerken gaat: dan brengen wij het er een stuk beter af. Daarom zei die farizeeër — in de gelijkenis die Jezus vertelde — zo in-tevrede: ik dank u, God, dat ik niet ben zoals de andere mensen of zoals die tollenaar, die daar ginds staat.

Er zijn mannen die opscheppen over hun auto. Er zijn moeders die opscheppen over hun baby. Er zijn mensen die opscheppen over hun kerk. Scheppen wij zo op over onze God? Omdat bij die God van ons dan toch maar iedere andere god in het niet zinkt. Moet God ons helpen in onze concurrentie-strijd?

—o—

Dat God onvergelijkelijk groot is, dat wil de man die in psalm 113 aan het woord is best weten. Jah-

we is verheven boven alle volken en boven de hemelen is zijn heerlijkheid. Bij Hem zinkt alles in het niet.

Maar met concurrentie heeft dat niets te maken. Juist die God die zo hoog woont, — juist Hij ziet zo onvoorstelbaar laag neer. En wat dat inhoudt, dat blijkt wel uit het vervolg: die de geringe opheft uit het stof, de arme omhoog heft uit het slijk, om hem te doen zitten bij de edelen, bij de edelen van zijn volk.

Zo spreekt het oude testament over God. Hij is het die wat klein is tot iets groots maakt, die Abraham en Jakob en David, roept, vanuit het heidendom, vanaf de tweede plaats, van achter de schapen, en ze helemaal vooraan zet. Die zich het lot van de verdrukten aantrekt, die de arme redt en die om hulp roept en die geen helper heeft. Die nederigen verhoogt en trotsen vernedert. Die hongerigen met goederen verzadigt, maar rijken leeg wegzendt.

Daarvan heeft Jezus de mensen willen doordringen, toen hij aan armen van geest het koninkrijk der hemelen beloofde, en toen hij een kind naar zich toe riep en zei: wie zichzelf gering zal achten als dit kind, die is de grootste in het koninkrijk der hemelen.

En zo heeft Jezus het zelf ook gedaan. Hij heeft — zegt Paulus — zijn goddelijkheid, zijn heerlijkheid, niet opgevat als iets wat hij ten koste van allen moest vasthouden, wat hij tegenover anderen verdedigen moest. Hij heeft zijn heerlijkheid juist terwille van de anderen afgelegd. Hij is zo laag mogelijk afgedaald. Hij is naast de aller-geringsten gaan staan. Hij heeft zich gebogen onder onze schuld. Opdat Hij ons onder die schuld uit zou halen.

Opdat wij — net als hij — kinderen van God zouden zijn.

—o—

Bij God valt alles in het niet? Ja, maar wie nederzinkt wordt door Hem opgericht. Onze God is niet een god, die alleen maar groot kan zijn doordat Hij anderen naar beneden drukt. Hij is onze concurrent niet. Juist daarin is Hij zo geweldig, dat Hij zo laag ziet. Zo laag dat Hij zelf mij in het oog heeft.

En die daar helemaal beneden aan staan, in het donker, — trekt Hij naar boven, die haalt Hij in het licht.

Daarom is het waar: vele eersten zullen de laatsten zijn, en vele laatsten de eersten.

Vele eersten. Dat zijn zij die zichzelf wel helpen. Die zich als concurrenten van God en van de mensen gedragen. Die laat God in hun concurrentie-strijd. En in die strijd zijn ze de grote verliezers. Want juist vele laatsten zullen de eersten zijn. Hen die zichzelf niet helpen, — die helpt God. En die zichzelf niet verhogen, — die verhoogt God. En die op de laatste plaats staan, — die staan bij God helemaal vooraan.

—o—

Is het niet belachelijk dat wij er beter van denken te worden als we anderen passeren. En als we dat doen, hebben we dan nog wel het recht ons druk te maken over het gemak waarmee vandaag wordt afgerekend met weerlozen, met mensen die niet waardevol meer zijn, met defecte mensen en ongewenste kinderen?

Laten we niet denken dat onze verontrusting daarover onzelf niet raakt, al maken wij het niet bonter dan alleen maar dit: dat we eenvoudig geen rekening houden met hen die geen stem hebben, en geen kracht om terug te slaan, en geen helper die voor ze opkomt.

We zijn gewaarschuwd. Wie is als de Here, onze God, die zeer hoog waant, die zeer laag neerziet? Waarom passeert God die eersten, die mensen die menen: maar wij zijn in elk geval de minsten niet? Omdat zij God eigenlijk helemaal niet nodig hebben. Zoals de

farizeeër uit de gelijkenis God niet nodig had. Wie God nodig heeft, kan maar één ding zeggen: o God, wees me genadig. Die weet zich werkelijk de minste.

En wie zo als de minste staat voor God, die staat zo ook temidden van de mensen: als de minste...

Die weet het dus: ik hoef niet te concurreren. Ik hoef mezelf niet op een grove of geraffineerde, of schijn-vrome manier naar voren te dringen. Als ik het rijk van God binnenga, dan is dat alleen omdat God, die zo hoog woont, zo laag neerziet.

En dáárvan mag ik zingen. Niet om met mijn God al mijn concurrenten te verslaan, maar om mijn hand uit te strekken naar alle nooddriftigen, alle weerlozen, alle achtergeblevenen, om ze naar me toe te trekken en met me mee te trekken. Om hen te zegenen, daar zelfs ik door God geroepen werd om zegening te beërven.

IN DIT NUMMER

Pagina 197
ds J. Keuning,
Wie is als God?

Pagina 198
Dr B. Jongeling,
Gezag

Pagina 200-201
Prof. C. Veenhof,
Het G.P.V. van nu

ds H. Amelink,
Paulus' brief aan de
Galaten

Pagina 202
Prof. C. Veenhof,
Persschouw

B. JONGELING — GRONINGEN

Gezag (1)

1. Tweeheid en gemeenschap

Het is zonder meer duidelijk dat „het gezag” in onze dagen in allerlei samenlevingsverbanden in een crisis verkeert. We zien het in de staat, in de bedrijven, op de universiteiten, in de kerk, in de gezinnen. Er is een tijd geweest dat gezagsverhoudingen min of meer als iets vanzelfsprekends aanvaard werden, ook al was het dan soms zo dat die aanvaarding enigszins morrend geschiedde. Maar momenteel is dat niet meer het geval, of, wanneer het nog zo is, is het een uitzondering.

Nu hebben we bij „gezag” altijd met twee partijen te doen, die welke het gezag draagt en uitoeft, en die welke onder het gezag gesteld is. In de staat hebben we te doen met overheid en onderdanen, in het bedrijf met directie en employé's, op de universiteit met bestuur en personeel, met docenten en studenten, in de kerk met ambtsdragers en gewone leden, in het gezin met ouders en kinderen. „Gezag” houdt altijd in dat de een iets over de ander te zeggen heeft. Er is een fundamentele tweeheid. En nu is het van het grootste belang hoe de een de ander en de ander de een ziet.

Het grondleggende Bijbelse gebod inzake het gezag is: Eer uw vader en uw moeder. Terecht wordt in de Catechismus het gezichtsveld en het betekenisveld van dit gebod uitgebreid tot „allen die over mij gesteld zijn”. Dat is niet een willekeurige verruiming die de opstellers van de Catechismus aan het gebod gegeven hebben, maar de schriftuurlijke uitwerking van wat in het gebod als in een notedop gegeven is. Een uitwerking die rechtstreeks op de Schrift berust, waar deze immers elders duidelijk spreekt van het gezag van overheden, patroons en ambtsdragers.

Nu moeten we bij het nadenken over de geboden en over hun betekenis in de breedte en in de diepte nooit vergeten dat de liefde de vervulling der wet is en dat er daarom twee hoofdgeboden zijn die de wortel van alle geboden zijn: Gij zult liefhebben de Here uw God met geheel uw hart... en: gij zult uw naaste liefhebben als u-zelf. Het eerste hiervan noemt Jezus „het eerste en grote gebod”, maar van het tweede zegt Hij dat het „daaraan gelijk” is. We zijn in de eerste plaats schepselen van God, gemaakt naar Zijn beeld, hetgeen onmiddellijk met zich meebrengt dat God een relatie van wederkerige liefde met ons heeft gesticht. Maar in de tweede plaats: we zijn als schepselen van God niet alléén. Het

mensdom is gemaakt als een eenheid. Dat is al begonnen met de schepping van Eva uit Adam, en dat heeft zich voortgezet dáárin dat wij allen uit deze eerste voorouders voortgekomen zijn. Het op deze manier schepselen-van-God-zijn -dus: niet alléén maar sámen-brengt met zich mee dat we de ander als onze naaste moeten zien en behandelen. En daarom is „het tweede gebod” aan „het eerste” gelijk, al is dan ook het eerste het eerste.

Dit „tweede gebod” is dus ook de basis, het fundament, de wortel van het gebod inzake het gezag. En daarom kunnen we in de grond van de zaak alleen maar een verstandig woord over „gezag” spreken wanneer we „de ander” beschouwen als onze naaste en onszelf de naaste van „de ander” weten.

Het zal duidelijk zijn dat dit geldt naar twee kanten, zowel naar de kant van degene die tot gezagsuitoefening geroepen wordt als naar de kant van hem die zich aan over hem gesteld gezag moet onderwerpen. Beiden hebben de ander als hun naaste te beschouwen en te behandelen en hebben dát in het onderling verkeer als uitgangspunt te nemen, telkens weer bedenkend: Wat gij wilt dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook alzo.

In het verhaal van de barmhartige Samaritaan heeft Jezus duidelijk gemaakt hoe onze houding tegenover de naaste behoort te wezen. Hem werd gevraagd: Wie is mijn naaste?, waarop dit verhaal volgde. Het merkwaardige is dan, dat Jezus aan het slot Zijn interpellant niet vraagt: Wie was nu de naaste van priester, leviet en Samaritaan?, maar: Wie is nu de naaste geweest van degene die slachtoffer van de overvallers geworden was?, met andere woorden: Wie heeft zich de naaste van dat slachtoffer **betoond**? Het lag in de lijn van het rabbijnse denken te vragen: Wie is mijn naaste? en dan te gaan afschrijven: een heiden? — neen, natuurlijk niet; een Samaritaan, iemand van gemengd bloed en van een menggodsdienst? — onmogelijk; een Jood die tollenaar is? — dat gaat ook niet; iemand die ik tegenkom maar die mij ritueel zou verontreinigen (zo zal de gedachtengang van priester en leviet wel geweest zijn)? — dat kan evenmin. Maar Jezus drukt ons op het hart niet te vragen: Wie is mijn naaste?, doch: **Betóón** ik mij de naaste van degene die ik vind op mijn weg, met wie ik in aanraking kom, zonder te vragen: Wie is hij? wat is hij? in wat voor positie breng ik mij wanneer ik de helpende hand uitsteek?

In de gezagsverhoudingen in de verschillende samenlevingsverbanden hebben we allen, zowel gezagsdrager als ontzagbieder, te vragen: **Betóón** ik mij de naaste van de ander die zich op mijn weg bevindt? En, iets meer geconcretiseerd: Hoe zou ik graag behandeld willen worden wanneer ik in de positie van de ánder stond?

Wanneer we ons uitgangspunt dáárin nemen dat de ánder onze potentiële tegenstander is, dan tasten we de wortel, het funda-

Van de redactie

Met het oog op de vakantie ter drukkerij en gezien het feit dat er in de vakantiemaanden aanmerkelijk minder gelezen wordt dan anders, heeft de redactie besloten ons blad NIET te laten verschijnen op 6, 13 en 27 juli en ook niet op 10 augustus.

Wel is het de bedoeling het aantal pagina's over de hele jaargang gelijk te laten zijn. Daarom zult U tot december een aantal keren nummers ontvangen van twaalf pagina's.

A.

ment van de gezagsverhouding aan. Gezag berust dáárop dat we sámen zijn in een bepaald samenlevingsverband en daar elk onze eigen plaats innemen. Dat behoort wezenlijk tot de gezagsstructuur. Dat is het kader, het raam waarbinnen het gezag en de onderwerping daaraan functioneren. **Tast** ik nu die principiële structuur aan door het samen-zijn, het gemeenschapskader te ontkennen, door uit te gaan van een principiële, gegeven tegenstelling, dan verlies ik de basis waarop gezag en gehoorzaamheid béide hebben te staan en zich naar eigen aard hebben te ontplooiën en ook alleen maar zinvol kunnen ontplooiën.

En dat is het nu wat we in onze tijd menigmaal ontmoeten: dat de onderdaan al begint met de overheid als zijn tegenstander te beschouwen, dat de ondergeschikte in het bedrijf **a priori** zijn chef(s) ziet als vijand(en), en vice versa, hetgeen men kan uitbreiden tot andere verbanden. Ik heb dat concreet meegemaakt toen ik gedurende een jaar deel uitmaakte van het bestuur van de universiteit van Groningen, voordat daar de nu geldende „wet universitaire bestuursvorming” van kracht werd. In deelvergaderingen die de voorbereiding van de algemene vergaderingen dienden, heb ik herhaaldelijk horen zeggen: we moeten tégenspel leveren tegen het Dagelijks Bestuur. Alsof niet dagelijks bestuur en algemeen universiteitsbestuur sámen zich eraan moesten zetten de belangen van de universiteit als geheel en binnen dat kader de belangen van de verschillende groeperingen in dat geheel te behartigen.

De wortel van het gezag wordt ook aangetast wanneer we de **tweeheid** — hetgeen dus principiële iets anders is dan de tegenstelling — ontkennen en afwijzen. Het is aan allerlei verbanden inhaerent, het hoort er wezenlijk bij, dat er een tweeheid is van gezagsdrager en ontzagbieder. Die tweeheid is b.v. gegeven met de structuur van het gezin. Daar

hebben we aan de ene kant de ouders en aan de andere kant de kinderen. Dat is een uit de schepping voortvloeiend gegeven dat we onmogelijk kunnen ontkennen. De ouders hebben de kinderen te verzorgen en groot te brengen, zij hebben ze óók groot te brengen dáárin dat ze hen opvoeden, hun leiding geven. En daar hoort bij dat ze van de kinderen gehoorzaamheid hebben te vragen. Deze eerste en 't meest voor de hand liggende gezag-gehoorzaamheidsverhouding wordt in het vijfde gebod genoemd, maar andere verhoudingen van verwante structuur vallen mede onder dat gebod. De tweeheid is ook duidelijk gegeven met het karakter van de staat. Het is **eigen** aan de staat dat er een overheid is en dat er onderdanen zijn, zó eigen dat wanneer men het gezag van de overheid verwerpt er vrijwel onmiddellijk — wellicht na een periode van anarchie — weer een overheid opstaat. Daar ontkomt de meest verstokte anarchist niet aan.

We kunnen de tweeheid gaan ontkennen door te zeggen dat in de staat het volk regeert, de soevereiniteit heeft. Werkt men dat individualistisch uit, in deze trant dat het volk niet meer is dan de optelsom van een groot aantal aparte, vrije personen, die allemaal evenveel meebeslissingsrecht hebben, dan kan het niet anders of het beleid wordt bepaald door de meerderheid der stemmen, met het niet denkbeeldige gevolg dat de minderheid niet aan haar trekken komt. Dan is er al weer een tweeheid van geregeerden en geregeerden. Het kan echter ook zó gaan dat uit dat zichzelf regerende volk een machthebber opkomt die beschouwd wordt — en zichzelf beschouwt — als de verpersoonlijking van de geest van het volk en dan een dictatuur gaat uitoefenen. Hoe het echter ook gaat men zal aan de tweeheid nimmer kunnen ontkomen omdat die tweeheid nu eenmaal aan de staat eigen is, in de scheppingsorde besloten ligt.

2. Gezagsgestalten

Het gezag neemt in de verschillende verhoudingen waarin het optreedt verschillende gestalten aan. Om maar weer met het gezin te beginnen: daar wordt de aard van het gezag bepaald door de eigen aard van het gezin dat een liefdesgemeenschap is in onlosmakelijk verband met de levensgemeenschap der ouders en de onderlinge bloedverwantschap. De aard van het ouderlijk gezag en de wijze van de uitoefening van dat gezag worden dáádoor bepaald. Het kan in deze gemeenschap voorkomen dat ouders een kind, dat een of ander vergrijp heeft gepleegd, niet straffen, maar er ernstig mee praten, het wijzen op z'n verkeerd gehandeld hebben, op z'n verantwoordelijkheid enz. Dat kan in bepaalde omstandigheden volkomen juist wezen. Dit samenlevingsverband wordt niet getypeerd door het recht en door de daaruit voortvloeiende vergelding maar door de liefde. Dat betekent natuurlijk niet dat alles wat verkeerd is maar over het hoofd gezien moet worden. Dát is geen echte liefde. Echte liefde zal de norm voorhouden, zal vermanen, afkeuren, straffen. Maar de straf die de vader zijn zoon toedient draagt een ander karakter dan de straf die de overheid de misdadiger oplegt. In het laatste geval bedient de overheid als dienaar van Gods het recht, oefent zij vergelding, waarbij „de sterke arm” — politiemacht — een rol speelt, in het eerste geval blijft het gaan om de bediening van de ouderlijke liefde tot heil van het kind. Een vader die alleen maar nijdig is omdat z'n zoon dit of dat niet naar z'n zin gedaan heeft en dan in en vanuit die nijdigheid straft bedient zijn vaderambt niet op de rechte wijze. De liefde moet ook in het straffen het beheersende zijn en dat moet een vader op een of andere manier voelbaar maken.

Het is de taak van de overheid het recht te bestellen en te handhaven, en zij heeft daarvoor „het zwaard” in de hand gekregen. De overheid heeft een „sterke arm”. Voor de overheid is niet de liefdesgemeenschap het beheersende, maar de rechtsgemeenschap. Zij zal niet de ene keer een misdadiger een bepaalde straf mogen opleggen en een andere keer, na hem vermanend te hebben toegesproken, mogen laten gaan. Hier moet direct aan toegevoegd worden dat in het rechtsleven de figuur der „billijkheid” erkend wordt, waarmee als het ware vooruitgegrepen wordt naar de idee van de ethische liefde.

Het rechtsleven is niet van het begin tot het eind vastgelegd in precies omschreven regels, en de straffen bij overtredingen zijn niet tot in het kleinste van te voren bepaald. De rechter heeft de zaak te beoordelen, en die zal, juist om tot een recht (rechts)oordeel te komen, met allerlei factoren rekening houden. Een oude spreuk zegt: Het hoogste recht is het hoogste onrecht, en daarin zit iets waars, in deze zin dat in bepaalde gevallen een precies uitgerkende bediening van de letter der wet tot grote onbillijkheid kan voeren. Met de figuur van de billijkheid wordt in het positieve recht, de concrete wetgeving, meer en meer rekening gehouden. De politie-agent heeft de vrijheid in bepaalde gevallen, bij verkeersovertredingen b.v., te volstaan met een waarschuwing. Hij moet daartoe natuurlijk de gevallen onderkennen en onderscheiden, hetgeen zijn werk niet gemakkelijker maakt. 't Is veel eenvoudiger zonder onderscheiding van de gevallen en de omstandigheden domweg op de bon te zetten. Dat „bureaucratische” is echter als zodanig nog niet recht, en het doet ook onaangenaam aan. Het verhoogt de autoriteit, het morele gezag van de politie, wanneer zij er blijk van geeft rekening te houden met factoren die niet zo precies „in het boekje” staan. Dat is een zaak van billijkheid, die in het rechtsleven een plaats behoort te hebben. Maar daarmee is nog niet het karakter van het gezag der overheid veranderd. Dat gezag blijft een rechtskarakter dragen en wordt niet tot een soort van vaderlijk gezag.

De Schrift zegt dat de overheid er is „ons ten goede”. Inderdaad, dát is het fundament van de overheidsroeping. Een overheid die ervan uitgaat dat de onderdanen in principe allemaal haar tegenstanders zijn begint niet goed en zal haar taak slechts kunnen volbrengen en zichzelf slechts kunnen handhaven in een sfeer van wantrouwen, met behulp van geheime politie, af luisterapparatuur, aftappen van telefoons, arrestaties zonder aanklacht etc. De overheid is er „ons ten goede”. Zij moet op haar gebied het recht handhaven, leven, vrijheid en eigendom van de burger beschermen. En dan heeft die overheid met vélen te doen, met het gevolg dat het óók tot haar taak behoort gelijkheid der burgers voor de wet te doen bestaan. Het zal de erkenning van het gezag der overheid — hetgeen nog iets anders is dan het bukken voor de overmacht — ten goede komen wanneer zij in haar beleid er blijk van geeft werkelijk het recht te zoeken, in het positieve recht — dat is het concrete wettenstelsel — het Recht (dat schrijf ik dan nu even met een hoofdletter) te willen realiseren.

Aan de andere kant is het mogelijk dat de onderdanen de overheid als hun natuurlijke vijand beschouwen. Het publiek kijkt vaak zó tegen de politie aan en kiest dikwijls, zonder te vragen wat er aan de hand is, de zijde van degene tegen wie de politie optreedt: de politie is een boze

macht die de vrijheid bedreigt. Dat komt ook dáárin uit dat, onmiddellijk nadat de politie ergens hardhandig heeft ingegrepen in de Tweede Kamer vragen gesteld worden en in allerlei kranten ingezonden stukken verschijnen waarin het optreden van de politie veroordeeld wordt. Terwijl toch de politie erop uit is juist datgene wat vrijheid en veiligheid van de burger bedreigt en aantast tegen te gaan. Er gaat overigens momenteel zulk een golf van misdaad: bankovervallen, overvallen van geldtransporten, berovingen, inbraken etc. over ons land, dat er wel enige kentering komt in de stemming. Maar dat is nog niet een principiële verandering van inzicht. Er is echter nog iets ergers dan dat de massa zich vaak tegen de politie keert, zonder erbij na te denken — al komt deze houding heus wel uit een bepaalde gedachte voort! — Er is een stroming — en deze stroming wint meer en meer veld — die a priori de overheid beschouwt als vijand en daarom zich verzet tegen vrijwel alles wat de overheid doet. De overheid als zodanig — zo is de gedachtengang — is een teken van het establishment, van de gevestigde orde, van de aanwezige, heersende structuren. En daarom moet die overheid weg. De aanwezige structuren van staat en maatschappij deugen niet, die moeten omvergeworpen worden, en op de puinhopen van de huidige wereld moet dan een nieuwe wereld opgebouwd worden. Men protesteert, demonstreert, bezet gebouwen, gaat soms over tot vernielingen. Daar zijn natuurlijk ook altijd mensen bij betrokken die zich laten meeslepen, die wel plezier hebben in

een opstootje, een relletje, zonder de achtergrond ervan te beseffen. Maar dit alles wordt gedragen door een levensbeschouwing: de overheid, symbool van de gevestigde orde, is onze vijand, die we moeten tegengaan en zo mogelijk moeten verdrijven. Men vergeet dan meestal, dat men onder het schild van deze overheid een vrijheid tot demonstreren heeft, die men in de nieuw te vestigen orde geenszins zou genieten en een ander ook niet zou gunnen. Daar denkt men niet aan. Het gaat om de macht.

Het gezag in de kerk heeft ook weer een eigen gestalte, in overeenstemming met de aard van de kerk als gemeenschap des geloofs op basis van een gemeenschappelijke belijdenis. Het gezag in de kerk, waarvan de ambtsdragers de bedienaars zijn, mag alleen maar zijn gezag van het Woord van God. En de meest getrouwe ambtsdrager is hij die met zijn persoon helemaal terugtreedt en alleen maar dat Woord bedient. Waarmee ik natuurlijk niet zeggen wil dat hij niet met zijn gehele wezen daarin en daarbij moet zijn. Maar het mag niet worden: Ik ben ambtsdrager en dáárom moet u aannemen wat ik zeg en doen wat ik zeg. Het moet zijn: Zó zegt de Here het in Zijn Woord. In de uitoefening van het gezag van het Woord van God kent de kerk ook de straoefening in de bediening van de kerkelijke tucht. Dat mag niet een soort van staatkundig strafrecht worden. Het moet helemaal kerkelijk blijven, dat wil zeggen: de tucht moet bediend worden met en vanuit het Woord des Heren ter bewaring van de gemeenschap des geloofs.

(wordt vervolgd)

Een grammfoonplaat voor „Redt Een Kind”

De Stichting „Redt Een Kind” doet veel werk. Mooi werk en goed werk voor kinderen, die dringend hulp nodig hebben. In India, waar het werk begon, en in Oeganda, waar ook honderden kinderen smeken om hulp.

Er is veel geld nodig, maand in, maand uit, en er wordt gelukkig veel en werkelijk geofferd. Door broeders en zusters, die een kind „adopteerden”.

Daarbij vergeleken is het kopen van een grammfoonplaat niets. En toch: als honderden zo'n plaat kopen, is er weer een bedrag beschikbaar voor noodzakelijke voorzieningen.

Daarom heeft „Sangh en Spel” Zwolle een plaat laten maken van alle tot die vereniging behorende koren. Het kinderkoor (6-8 jr.) zingt twee liederen, het jeugdkoor (9-12) evenzo; het meisjeskoor en de jongerengroep leveren hun aandeel en het gemengde koor. Daardoor is het een afwisselend programma, dat opgenomen kon worden.

De organist Lucas Lindeboom speelde ter afwisseling twee orgelsoli. De totale winst gaat naar de Stichting „Redt Een Kind”. Dat wil zeggen: ongeveer f 5,50 per plaat.

De verkoopprijs is normaal gehouden: f 13,95 (+ verzendkosten).

Wie een plaat per post wil bestellen, verzoeken wij per giro over te maken een bedrag van f 15,70. Het gironummer is: 16.32.690 ten name van Gereformeerde Koren „Sangh en Spel”, Margrietstraat 7, Zwolle. Bestelt U snel? De eerste oplage is al bijna uitverkocht. Doet U het voordat U met vakantie gaat?

Bestuur „Sangh en Spel”

C. VEENHOF — KAMPEN

Het G.P.V. van nu

Hoe staat het er momenteel met het G.P.V. voor?

Hoe is de situatie in die partij?

Met die vragen willen we ons in dit artikel bezig houden.

Zoals bekend is bestond er een tijd lang een hartelijke samenwerking tussen het G.P.V. en het N.E.V. De „Verbondsradaad” van het G.P.V. en het „Hoofdbestuur” van het N.E.V. vormden samen een „Contactraad” die de samenwerking tussen deze partijen gestalte gaf. Die raad kwam o.a. voor het front van ons volk met een gezamenlijk opgesteld verkiezingsmanifest. Sprekers uit beide partijen traden samen in vergaderingen op. Het G.P.V. stond van de het toegewezen zendtijd van radio en televisie aan het N.E.V. af.

Beide partijen gaven samen een blad uit: „Nieuw Nederland”, dat onder redactie van de genoemde „Contactraad” stond. De besturen van beide partijen richtten gezamenlijk adressen tot de regering enz. enz. Voorts werd er een indrukwekkende commissie benoemd — alle „kopstukken” van het G.P.V. zaten er in! — om deze hartelijke samenwerking tot een definitieve te maken en principieel te funderen. En deze commissie kwam voor de dag met een volumineus rapport „Zelfstandigheid en Samenwerking in de politiek”. Als eindpunt in deze ontwikkeling besloot de Algemene Vergadering van het G.P.V. op 4 maart 1972 definitief de bestaande samenwerking te handhaven en zelfs uit te bouwen! In een duidelijke verklaring van bovengenoemde „Contactraad” werd dit alom den volke bekend gemaakt.

■ het „oude spoor” verlaten

Zoals ik in vorige artikelen reeds schreef, was er van het begin af in het G.P.V. een fel, principieel verzet tegen deze samenwerking. Zij die haar radikaal afwezen vonden een bekwame en voor geen consequentie terugdeinzende woordvoerder in ds J. Francke. Hij is de man die aan de wieg van het G.P.V. heeft gestaan en daaraan vorm had gegeven. Van hem zijn ook de eerste, fundamentele referaten waarin het bestek van het G.P.V. werd uitgezet.

Met groeiende verontrusting beleefden ds Francke en zijn medestanders de steeds nauwer wordende coöperatie van G.P.V. en N.E.V. Die betekende voor hen zonder meer de ondergang van het G.P.V. zoals zij zich dat steeds hadden gedacht!

Het was geen wonder dat zij zich met alle kracht richtten tegen deze, in hun ogen fatale, ontwikkeling van het G.P.V. Die was voor hen voluit een **deformatie**.

Ds Francke schreef eerst een circulaire over „de verhouding tussen G.P.V. en N.E.V.” Ik citeerde veertien dagen geleden enkele fragmenten daaruit. Hij attackeerde daarin vlijmscherp de gehele „top” van het G.P.V., ja van heel de „vrijgemaakte” gemeenschap. Deze circulaire verscheen in het najaar van 1971. Zij was behalve door ds Francke ook o.a. ondertekend door ds P. van Gurp en ds J. van Raalte. In het voorjaar van 1972 liet ds Francke daarop zijn brochure volgen „**Het Gereformeerd Politiek Verbond in de crisis**”. Deze geschriften vonden in de kringen van het G.P.V. een enorme weerklank.¹⁾

Maar ondanks de daarin uitgeoefende kritiek werd, zoals we reeds schreven, op 4 maart 1972 de samenwerking van G.P.V. en N.E.V., geheel overeenkomstig de krachtige propaganda daarvoor van alle leidende figuren in het G.P.V. — als Jongeling, Verbrugh, De Vries, prof. Kamphuis, prof. Trimp, prof. Douma — bevestigd en verstevigd. Het had er alle schijn van dat Francke en de zijnen de nederlaag hadden geleden en het G.P.V., in de zin van wat dr Bremmer en ds Van der Stoel in 1958 hadden voorgesteld, zich ging „heroriënteren” en een andere koers varen!

■ weer in het „oude spoor” terug?

Maar voor het G.P.V. volgden daarna moeilijke weken! Het voorstel om met het N.E.V. ook verder in zee te gaan was slechts met een minimale meerderheid — 87 tegen 83 stemmen! — aangenomen. En een van de vurigste voorstanders van de samenwerking, het Kamerlid dr Verbrugh, werd met slechts 92 van de 172 stemmen als secretaris van het G.P.V. herkozen.

En wat nog erger was: er volgden bedankjes. Vóór alles dat van ds Francke. Voor hem was de voortzetting van de samenwerking met het N.E.V. „de druppel die de emmer deed overlopen”. Ze was naar zijn overtuiging de consolidatie van de deformatie die hij met diepe zorg in het G.P.V. had geconstateerd, gecritiseerd en gedesavouéerd. Door deze catastrofale ontwikkeling geschrokken maakte daarop de Verbondsraad van het G.P.V. plotseling, zonder daarover verder met het hoofdbestuur daarvan te spreken, een eind aan de samenwerking met het N.E.V.

Dit bestuur schreef daaromtrent dat het begrip voor deze beslissing kon opbrengen. De Generale Verbondsraad van het G.P.V. stond voor de keus tussen twee dingen: of scheuring in eigen gelederen, of samenwerking met „een niet door allen, om kerkelijke redenen, gewaardeerde bondgenoot”. En de Verbondsraad van het G.P.V. koos toen voor het afbreken van het bondgenootschap met het N.E.V.

Na deze beslissing keerde ds Francke terug in de gelederen van het G.P.V. En korte tijd daarna publiceerde hij een nieuwe brochure die hij de duidelijke taal sprekende titel meegaf: „**Gereformeerd Politiek Verbond: in het oude spoor vooruit**”.

Het is, zo schrijft hij daarin, na de beëindiging van het bondgenootschap met het N.E.V. noodzakelijk, zich af te vragen: „Hoe moet het nu positief?”

H. AMELINK — LANGERAK

Paulus' brief aan de Galaten

Abba, Vader 4:6,7

Paulus heeft in het voorgaande gezegd dat de Here Jezus Christus gekomen is en Zijn heilswerk heeft volbracht opdat wij het recht van zonen zouden verkrijgen.

En het bewijs ervan? Wel: God heeft de Geest Zijn Zoons uitgezonden in onze harten. De Heilige Geest is gekomen met Pinksteren om ons toe te eigenen wat we in Christus hebben. Hij is de Geest des Zoons. Hij heeft Hem gezonden (Joh. 16:7). Hij is het, Die de apostelen en andere predikers van het Evangelie de wereld over zendt om door de pre-

diking van het Evangelie, die zeer blijde boodschap, het geloof te ontsteken in onze harten.

Bij „hart” moeten we hier wel denken aan het middelpunt van al ons denken, van al ons weten, van al ons begeren en wat er verder maar op te noemen zou zijn. Spr. 4:23. Vanuit het hart zijn de uitgangen van het leven. Dat hart is van zich zelf boos en geneigd van God af te gaan. Het is de H. Geest, als God almachtig, Die ook in staat is dat boze hart te veranderen en het ook wil veranderen.

Hij brengt tot ons het vertrouwen op Christus' volbrachte werk. Dan krijgen we ook de vrijmoedigheid

om tot God te gaan. Om te zeggen Abba, Vader.

Het woord Abba is Aramees. Het betekent ook vader. Het is opvallend dat het niet veel gebruikt wordt in het N.T. De Heiland gebruikt het woord tijdens Zijn worsteling in Gethsemané. Marc. 14:36. Het komt ook voor in Rom. 8:15.

De kanttekeningen op de Staten Vertaling geven bij Rom. 8:15 deze verklaring van het woord Abba. Het is een woord, „hetwelk de apostelen hier gehouden heeft, omdat het een woord is vol aandoening, hetwelk de jonge kinderen bijna in alle talen behouden; en hij zet daarbij het woord vader, niet alleen om hetzelfde te verklaren, maar ook om de beweging en zonderlinge deelneming der gelovigen in dit roepen tot God beter uit te drukken.” Het heeft dus wel de gevoelswaarde van ons woord pappa. De Heiland roept in de taal van Zijn moeder, als Hij in grote benauwdheid is.

Nu het is de Geest die voor ons roept Abba Vader. Ons reddend uit de grote benauwdheid van de zonde en van de wereldgeesten.

Het verschil tussen Gal. 4:6 en Rom. 8:15 is dit dat hier gezegd wordt dat de Geest roept en in Rom. 8:15, dat de gelovigen roepen. Maar in wezen is er natuurlijk geen verschil. De Geest roept en Hij leert ons roepen. Wij roepen, dank zij het werk van de Geest. Maar de H. Geest roept ook voor ons. En dát mag dan toch wel een bewijs zijn, dat we inderdaad zonen zijn.

En als we zonen zijn dan zijn we ook erfgenamen. Zie bij Gal. 3:29 en vergelijk het verband in Rom. 8.

Verleden—heden 4:8-11

Bestaan de afgoden? Nu in wezen niet. Maar wie de afgoden dient dient de demonen. Daarom geldt ook: in wezen zijn er goden en heren in menigte. 1 Cor. 7:5. Nu de Galaten hebben een tijd gekend dat ze God niet kenden en de afgoden dienden. Maar toen dienden ze de demonen. Ze waren toen zonder God en zonder hoop in de wereld. Ef. 2:12.

Welk gevaar lopen ze nu door te luisteren naar de dwaalleraars? Nu dit, als je de ene ware God de

In zijn brochure geeft ds F. eerst een analyse van de breuk tussen het G.P.V. en het N.E.V. En daarna zet hij positief de koers uit welke het G.P.V. in het vervolg moet inslaan. Wat hij daarover zegt is „de oude koers, de koers die bij het begin werd ingeslagen, waarvan echter tot veler verdriet werd afgeweken”

Wat ds F. schrijft kan, zo verklaart hij, in zekere zin als een „tegenhanger” van het G.P.V.-rapport „Zelfstandigheid en Samenwerking in de Politiek” worden beschouwd. Zoals ik reeds zei werd dat rapport opgesteld door alle leidende figuren in het G.P.V. Dit rapport heeft volgens ds F. „veel kwaad gedaan!” Door het échec met het N.E.V. heeft het nu veel aan actualiteit ingeboet. Maar, al is het door de gebeurtenissen achterhaald, het blijft toch, „zolang het niet is teruggenomen en eventueel door een beter vervangen” „princiële invloed” oefenen.

Ds F. eindigt het „woord vooraf” van zijn brochure — ze werd geschreven in januari 1973 — met deze woorden: „1 april 1973 is het 25 jaar geleden dat wij met enigen als afgevaardigden van een luttel aantal „vrijgemaakte” gereformeerde kiesverenigingen onder de preekstoel van de gereformeerde kerk aan de Zuidersingel te Amersfoort, vlak na de sluiting van het bekende Congres, bijeenzaten en onder aanroeping van de naam des HEEREN het verband oprichtten dat zou uitgroeien tot het Verbond van heden. Wat zouden we graag zeggen dat het G.P.V. van toen af dezelfde en wat beter is de goede koers heeft gehouden.”

Men merkt, geheel gerust over de gang van zaken na de verbreking van de relatie met het N.E.V. is ds F. niet!

En wie de situatie in het G.P.V. en in de „binnenverbandse” vrijgemaakte kerken kent zal zich daarover verwonderen?

■ was er echt „bekering”?

We zullen nu enkele momenten uit het jongste betoog van ds F. releveren.

Uitvoerig bespreekt hij het besluit van de Verbondsraad van het G.P.V. om de samenwerking met het N.E.V. te verbreken.

Hij heeft daaromtrent veel twijfels!

Wat was de **werkelijke** reden daarvoor, de **werkelijke** oorzaak daarvan?

Wat de Verbondsraad in zijn brief van 27 mei daarover schreef voldeet hem allermint. Wat die daarin namelijk als reden voor het afbreken voor die innige relatie aangeeft kan de werkelijke reden niet zijn. Want **alles** wat het N.E.V. daarin verweten wordt was daarin reeds in volle omvang aanwezig toen het verbond tussen de twee partijen op 4 maart werd bevestigd!

Na alle gegevens te hebben geanalyseerd schrijft ds F.: Nu het N.E.V. als werkelijke oorzaak van de breuk „de eenheid van het G.P.V. met nadruk naar voren schuift, mogen wij concluderen dat het N.E.V. hierin het breekpunt ziet: om de eenheid in eigen gelederen te bewaren moest de Generale Verbondsraad wel met ons breken, want het verzet in het G.P.V. tegen samenwerking met ons had al te ernstige vormen aangenomen. **Dan zou de breuk een tactische manoeuvre zijn en geen principiële zaak.**

Uit een en ander zou volgen dat dus in de brief van 27 mei 1972 aan het N.E.V. het G.P.V. de eigenlijke reden voor de breuk niet uitspreekt, doch de aangewezen reden om te breken slechts is aangegrepen, **om zich van het N.E.V. te ontdoen zonder zijn gezicht te verliezen.**”

Deze stand van zaken roept volgens ds F. veel vragen op. De gewichtigste is volgens ds F. deze:

„Is er nu bij hen, die zich jarenlang, tot op de vergadering van 4 maart 1972 toe, hebben beijverd voor de samenwerking met het N.E.V. en die samenwerking principiële voorstonden en verdedigden en praktisch hebben gestimuleerd (zie het rapport: Zelfstandigheid en Samenwerking in de Politiek 1970), verandering van inzicht gekomen of zijn ze alleen maar gezwicht voor feitelijke overmacht, die vanuit het G.P.V. hen als 't ware overmeesterde, zodat zij zich noodgedwongen tijdelijk hebben teruggetrokken?

Hebben zij, nu de G.P.V.-N.E.V.-politiek op een publiek échec is uitgelopen, daaruit de les getrokken, dat hun samenwerkingsideologie het G.P.V. op een verkeerd spoor had gebracht?”

Deze vragen van ds F. zijn scherp als een scheermes.

Het gaat daarin immers om niets minder dan om deze vraag: was de breuk met het N.E.V. het gevolg van een „bekering” van een ongereformeerde goddeloze ideologie tot het authentiek „vrijgemaakte” standpunt — of was ze niet anders dan een manoeuvre, een tactische zet, een brok „Realpolitik”, die bovendien nog gecamoufleerd werd met schijnargumenten, met in wezen leugenachtige voorwendsels?

Anders gezegd: het gaat in deze om de waarachtigheid, de integriteit van het G.P.V. Dat is voor een partij die christelijk, die gereformeerd wil zijn een dodelijk ernstige vraag! Zelfs om een kwestie van zijn of niet-zijn.

In de brief van 27 mei die de Verbondsraad aan het bestuur van het N.E.V. zond is van zo'n „bekering” volgens ds F. niets te merken: „het N.E.V. krijgt daar alle schuld van de breuk.” Het is naar het oordeel van ds F. daarom noodzakelijk „de figuur van de politieke samenwerking in het G.P.V. expliciet aan de orde stellen, om in de toekomst de juiste koers te varen.”

■ het oude spoor

Handhavend de oorspronkelijke opzet van het G.P.V. wijst ds F. na iedere samenwerking met andere partijen, groepen, personen, het propageren en realiseren van een gereformeerd politiek program resoluut als ontoelaatsbaar en ook onmogelijk af.

Zo'n samenwerking is immers niet zonder meer een politieke, maar vóór alles een „religieuze, ja, confessionele” aangelegenheid. „Het is de zaak van de toepassing van de confessie van Gods Woord in het politiek bedrijf.” En die samenwerking kan alleen gerealiseerd worden door mensen die allen dezelfde belijdenis **metterdaad** aanvaardden. Wat wil zeggen: door mensen die lid zijn van dezelfde, de alleen ware kerk van Nederland, van een der vrijgemaakte kerken „binnen het verband”.

Het religieuze en, nader, confessionele, kon in de samenwerking van G.P.V. en N.E.V. eenvoudig niet fungeren en daarom liet de coöperatie

BIJBELSTUDIE

harde juk van de duivel. We hebben al eerder gezien dat Paulus het judaïsme in wezen heidendom vindt. Dat scherpe verwijt komt hier nu weer terug.

Paulus' voorbeeld 4 : 12

Het is nogal wat als een mens een ander oproept net zo te zijn, of te worden, als hij zelf is. Toch mocht Paulus dat doen. Hij is een voorbeeld. 1 Tim. 1 : 16. Dat wil niet zeggen, dat we allemaal dezelfde bekeringsweg dienen te hebben als Paulus, maar wel hem dienen na te volgen wat het wezen van de bekering betreft. Juist hij, die de weg van het Farizeïsme tot het bittere einde heeft bewandeld en toen tot stilstand werd gebracht, werd de grote apostel der heidenen, om de heidenen en de joden te leren alleen op Christus te vertrouwen. Zowel Joden als heidenen moeten leven onder het Evangelie en uit het Evangelie.

Behartigingswaardig zegt Van Stempvoort bij dit vers „Onze veinzende bescheidenheid die zo iets niet durft te zeggen, ons zelf niet tot voorbeeld — in Christus

— waagt te stellen, is slechts het masker van een nog niet tot de grote vreugde van de vrijheid in Christus wedergeboren leven”.

Melodie en woorden 4 : 12-20

Paulus' toon verandert hier iets. Het woord „broeders” geeft dat aan. Ook zijn zeggen dat ze hem geen ongelijk hebben aangedaan. Het gaat ook niet om zijn gelijk of iets dergelijks, als hij ze zo scherp aanspreekt, als hij gedaan heeft, maar om het Evangelie van Jezus Christus. Paulus heeft zelfs veel goeds van de Galaten ondervonden, toen hij hen voor het eerst het Evangelie verkondigde. Paulus is kennelijk ziek geweest. Zo ziek dat zijn lichamelijke toestand een verzoeking was voor de Galaten om niet naar hem te luisteren. Welke ziekte dat geweest is is niet te zeggen. Het verband maakt de indruk van een oogziekte. Maar dan toch wel in zulk een ernstige mate dat het voor de hand lag dat ze niet naar hem geluisterd zouden hebben. Misschien moeten we hier ook wel denken aan het feit dat in hei-

dens-denken ziek zijn ook iets te maken had met boosheid van de afgoden.

Toch hebben ze hem ontvangen als een bode van God, als Christus Jezus en ze hebben zich zelf gelukkig geprezen dat Paulus in hun midden het Evangelie kon verkondigen.

En als hij hen nu „hard” aangesproken heeft dan is dat dus niet vijandschap of iets dergelijks. Dat hadden de Galaten niet aan hem verdiend. Integendeel.

Hard zijn de dwaalleraars. Want die willen de Galaten buitensluiten. Het is goed hier te denken aan Matth. 23 : 15.

IJver genoeg.

Maar daarom is het nog niet goed. Alle eigenwillige godsdienstigheid doet de prijs juist missen en iemand daartoe verleiden dat is een harde zaak. Daarom zou Paulus wel weer graag oog in oog met hen spreken. Zijn woorden zouden niet anders kunnen zijn, maar zijn toon wel.

Paulus is in zorg over de gemeenten. De dwaalleraars niet. Die werven hun eigen aanhang en dat alleen vinden ze belangrijk. Het kenmerk van de sectariër.

voorkeur uit doet, komen de afgoden met drommen de achterdeur binnen. En als ze nu werkelijk gaan denken dat ze door het onderhouden van dagen, maanden vaste tijden en jaren menen iets tot eigen zaligheid te kunnen toedoen, dan keren ze terug naar de duisternis van de zelfverlossingsreligie, waaruit ze getrokken waren. Dan worden ze weer slaven. Slaven van de duivel, die ze opjaagt van de ene godsdienstig inspanning naar de andere en dan is het werk van Paulus, die hen het Evangelie verkondigde nutteloos geweest. In plaats van het zachte juk van Christus komen ze dan weer terecht onder het

„iets pseudo's (leugenachtigs) zien." Ze werkte „niet alleen de onduidelijkheid", maar ook „(ongewild) de onwaarachtigheid" in de hand! Het spreekt als van zelf dat ook van een „lijstenineenschuiving" of van „lijstenverbinding" met enige partij, volgens ds F., geen sprake mag zijn.

Nu heeft het G.P.V. vele sympathisanten in den lande. Mensen die zich aangesproken voelen door de politieke opstelling van het G.P.V. Wat moet men nu met deze lieden aan? Wat moet men met name doen als deze het lidmaatschap van een Geref. Kiesvereniging begeren?

Ik citeer ds Francke op dit belangrijke punt letterlijk: Hij schrijft: „Omdat het niet goed zou zijn dat het G.P.V. iemand zou afstoten (men wil immers als politieke partij werven), dient het G.P.V. zich erop te bezinnen, hoe die sympathisanten kunnen worden opgevangen en vastgehouden. Hun moet duidelijk worden gemaakt, dat zij, zonder zich bij de Gereformeerde Kerk (uiteeraard de „binnenverbandse" vrijgemaakte - C.V.) te voegen, geen lid van het G.P.V. kunnen worden. Dit kan gebeuren in persoonlijk gesprek doch ook op eenvoudige manier in een folder, waarin de aard en organisatie van het G.P.V. worden beschreven. Daarbij zal het er vooral om gaan de betekenis van de gereformeerde belijdenis voor de politiek, de binding daaraan en ook de ernst die met de artikelen 27-29 der Nederlandse Geloofsbelijdenis naar de Schriften moet worden gemaakt, in het licht te stellen.

Met name de plaatselijke kiesverenigingen hebben hier een taak. Het is ook te overwegen (!!!) serieuze sympathisanten, die dat wensen, als gast (niet als gastlid) bepaalde vergaderingen van de kiesverenigingen te laten bijwonen. Ook de figuur van de contribuant zou ingevoerd kunnen worden. Zulke contribuanten zouden dan in aanmerking kunnen komen voor het verstrekken van de uitgaven van het G.P.V."

Dit alles schreef ds Francke.

En dit is inderdaad de oorspronkelijke authentieke opvatting van het G.P.V.

Ze werd met vuur eertijds o.a. door Jongeling, Verbrugh, Beeftinck, De Vries, verdedigd. Met name in hun fel verzet tegen de brochure van Bremmer en Van der Stoel over een heroriëntering van het G.P.V. Het had er alle schijn van dat het G.P.V. nu 'n meer „katholiek" karakter zou vertonen. Zó dat hartelijke instemming met de belijdenisschriften, b.v. door (synodaal) Gereformeerden, Christelijke Gereformeerden, Gereformeerde-Bonders etc., voldoende zou zijn om het lidmaatschap van het G.P.V. te verwerven!

Maar de koers werd nu resoluut omgebogen.

Het rapport „Zelfstandigheid en Samenwerking in de Politiek" is onder de tafel gegleden!

De ideeën van ds Francke hebben het in het G.P.V. uiteindelijk toch gewonnen.

Het roeyement van de beide kiesverenigingen (die van Wezep en Voorthuizen) — op advies van de gehele Verbondsraad van het G.P.V.! — hebben dat duidelijk gemaakt en bevestigd.

Alleen „binnenverbandse" vrijgemaakten kunnen en mogen legitiem lid van het G.P.V. worden. Anderen mogen hoogstens in de „voorhof", maar nooit in het „heiligdom" van de partij worden toegelaten. Ze mogen „houthakkers en waterputters" worden maar worden nooit toegelaten tot de „vergadering der gelovigen", in de „gemeenschap der heiligen".

Zo is nu de situatie in de partij.

Maar de vraag blijft: is de kleine meerderheid die de samenwerking met het N.E.V. wilde continuëren werkelijk bekeerd?

Of anders gezegd: is de geweldige spanning die over deze zaak in het G.P.V. — en in heel de „vrijgemaakte" wereld leefde — echt opgeheven?

Men moet daarbij niet vergeten dat die spanning het meest essentiële moment van onze „binnenverbandse" broederschap raakt.

Men behoeft geen profeet te zijn om met stelligheid te kunnen zeggen dat deze spanning wel toegedekt is, maar ondergronds met volle kracht steeds aanwezig is en zich vroeg of laat opnieuw en in met groter hevigheid zal openbaren.

Het is wel een beetje „wishfull thinking" als men prof. Trimp hoort juichen over het verrukkelijk „klimaat" waarin hij en de zijnen mogen leven en werken.

P.S. In het „Kamper Dagblad" stond dezer dagen het volgende bericht:

OLDEBROEK — De G.P.V.-fractie in de raad van Oldebroek bestaat niet meer. In een verklaring, voorafgaande aan de raadsvergadering, liet de tot nu toe het G.P.V. vertegenwoordigende heer J. P. M. Rietkerk blijken, dat zijn fractie nu „Gereformeerde Kiezers" heet.

De G.P.V.-kiesvereniging van Wezep is uit de landelijke organisatie gestoten omdat haar leden behoren tot de Gereformeerde kerk Vrijgemaakt „buiten verband". Het G.P.V. wil, dat haar leden „binnenverbanders" zijn.

„Het G.P.V. is een duidelijke kerkelijke partij geworden", aldus de heer Rietkerk gisteravond. „Dat spijt ons, maar we hebben er rekening mee te houden". Ondanks de naamsverandering blijft de politiek van de heer Rietkerk en zijn „buiten-verbandse" achterban dezelfde.

¹⁾ Deze brochure besprak ik in „Opbouw" van 17, 24 maart en 14 april 1972 (15e Jaargang no. 49, 50, 16e Jaargang no. 3).

C. VEENHOF - KAMPEN

Persschouw

■ Maar zo kort ?

Op „Stille Zaterdag" stond in het Friesch Dagblad een artikeltje met het bovenstaande opschrift. Het trof mij bijzonder. Ik knipte het uit. Dezer dagen kreeg ik het het weer onder ogen. En ik wil het aan onze lezers doorgeven.

Door zijn boek Oostloorn is Ds. S. Ulfers het meest bekend geworden onder ons en dat boek is weer herdrukt en in de handel. Het boek van de oecumene van Wiegen de Dromer.

Maar Ulfers heeft veel meer geschreven. En het meest aangrijpend zijn vaak wel de pastorale schetsen, waarin hij vertelt van zijn belevenissen onder de mensen.

Op een zolderkamertje ligt een meisje en zij is ongeneeslijk ziek. Zij wéét het. Ze hebben het haar gezegd, dat het nu gauw zal gebeuren. En dan wordt zij begraven. Juist tegen

dat begraven is er een wild verzet: Ik wil niet, ik wil niet! Haar kranke verbeelding, zegt Ulfers, is op een onverantwoordelijke manier op gang gebracht en haar angst wordt een obsessie.

Het graf is zo verschrikkelijk. Zo donker, zo eindeloos zwart en gruwelijk. Ik wil niet! Hoe kan ik, zo denkt Ulfers, hier genezing brengen? Alleen maar, door verder te spinnen aan die wilde verbeelding, die volgeperst zit met angst.

Luister eens, meisje, zegt hij, het is waar, dat graf is stil en donker. Maar het is maar voor héél kort. Want ik zal je er nog wat bij vertellen. Als je begraven wordt, dan is het nog middag. Maar dan komt de avond en het wordt donker. En een witte wolk, het lijkt wel zilver, schuift voor de maan. En dan opeens is Hij er, en geeft je de hand, en het is niet donker meer en Hij neemt je mee, je weet wel, Jezus.

En dan zien die grote ogen de dominee aan en de trillende stem vraagt: duurt het maar zó kort, zó kort?

Ja, zegt de dominee, zó kort. Dan zegt ze: is het echt waar dominee? Geef me de hand er op, dat het wáár is, maar zó kort, want dan ben ik niet bang meer.

En ik gaf haar de hand, zei Ds. Ulfers en hield die hand vast, tot ze niet meer hijgde en de ogen gesloten had.

Maar zó kort. Vandaag denken we aan hen,

die wij zo lief hadden, dat wij dachten, dat wij er niet van zouden kúnnen scheiden.

Wij denken aan hen op deze stille zaterdag, de dag, dat de Here Jezus in het graf lag. Ze telden drie dagen, want Hij zou na drie dagen weer opstaan. Maar Hij werd begraven op vrijdagavond, toen de zon onder ging en Hij stond op de zondagmorgen, die daarop volgde, héél vroeg. Twee nachten en één dag, dat werd voor drie dagen geteld. Zij liggen in het graf, die ons lief waren. Sommigen al jaren. En het stof van vele eeuwen is verzameld. Jaren, eeuwen gaan voorbij. Maar Ds. Ulfers gaf er zijn hand op, het duurt maar zó kort. Zo héél kort. Het is maar een korte pauze.

„Want duizend jaren zijn in Uw ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, en als een nachtwake". Had Ulfers misschien aan die woorden gedacht?

Rood is de avond, als het zonlicht daalt; ook in de dood hebt Gij hun lot bepaald; God, die de moede strijders binnenhaalt. Halleluja!

Morgen is het Pasen. Des morgens héél vroeg, héél vroeg, al in de morgenschemering, ging de steen van het graf. Duurt het maar zó kort?

Ja, het duurt maar heel kort!

Wie door Jezus Christus gegrepen is, wiens hand Hij heeft gevat laat Hij nooit meer los!

Al gaan wij dan ten slotte door „het dal van de schaduwen des doods" — Hij blijft bij ons en wij bij Hem. Hij laat ons niet los.

Wie door Gods ondoorgrondelijke genade het eigendom van Christus werd blijft dat ononderbroken en voor eeuwig.

Christus zegt tegen Martha: „Ik ben de opstanding en het leven: wie in Mij gelooft zal (blijven) leven ook al is hij gestorven, en ieder die leeft en in Mij gelooft, zal in eeuwigheid niet sterven."

Wie in Christus gelooft heeft het eeuwige leven.

Daarom zegt Paulus ook dat de dood hem niet kan scheiden van de liefde Gods in Christus!

Er is, dikwijls zeer oneerbiedig geredeneerd, gefilosofeerd, gefantaseerd en gespeculeerd over de vraag wat er met ons, die in Jezus Christus als onze enige Zaligmaker geloven, gebeuren zal als we sterven gaan!

Niemand kan zich voorstellen of indenken hoe het na onze dood met ons zijn zal. Dat is ook niet nodig.

We hebben wat dat betreft maar één ding nodig te weten.

En dat éne is genoeg. Wij die van Christus zijn, **blijven** van Hem.

De band met Hem is **onverbrekelijk**.

En we zullen het „goed" hebben

in de volle, edele zin van het woord.

Zo goed als geen oog het heeft gezien, geen oor heeft gehoord en in geen hart is opgekomen!

En dat **aanstonds**, „van stonde aan”.

Wat willen we nog meer?

■ Protestanten in Spanje

De Protestanten in Spanje hebben het weer moeilijker gekregen. „In de Rechte Straat” schreef daarover het volgende:

In Spanje zijn plotseling alle protestantse radio-uitzendingen verboden. In „Calvinist Contact” schreef ds. Juan S. Boonstra hierover een artikel onder bovenstaande titel. Wij citeren daaruit:

Na 31 januari moesten plotseling alle protestantse uitzendingen in Spanje gestaakt worden. Verwarring heerst overal onder de evangelische christenen. De spanningen zijn toegenomen. Opnieuw heeft Spanje de weg gekozen van de middeleeuwen. Ik wil hier enkele brieven laten volgen van vooraanstaande protestantse leiders van Spanje:

„Wij weten dat dit verbod van protestantse radio-uitzendingen niet de wil is van onze regering maar de pressie die de r.k.-kerk heeft uitgeoefend, was zo sterk dat de regering ervoor bezwijken moest. En dan praten ze over „oecumene” en over „afgescheiden broeders en zusters”; en dan beweert men dat de Spaanse regering het tijdperk van de middeleeuwen voor goed achter zich heeft gelaten en onafhankelijk is geworden van de r.k.-kerk!” „Wij hebben bewijzen voor dat ingrijpen van de r.k.-kerk, want de bisschoppen hebben zich eerst gewend tot de radiostations zelf en ze op allerlei wijze bedreigd, als ze door zouden gaan met de protestantse uitzendingen. Over het algemeen hebben de eigenaars van de radiostations — vanuit hun commerciële belangen — ter verdediging aangevoerd dat deze programma's op geen enkele wijze een belediging van het r.k. geloof inhielden. En een bewijs daarvan was — zo redeneerden zij — dat de luisteraars ze beschouwden als r.k.-uitzendingen”.

„De bisschoppen echter hielden staande dat juist daarin het gevaar van die uitzendingen bestond: de mensen zouden van die uitzendingen kunnen gaan houden en als ze dan tot de ontdekking zouden komen, dat ze door protestanten verzorgd worden, dan zou de hoge muur die de r.k.-kerk in Spanje steeds in stand had gehouden tegenover de protestantse ketterijen, in elkaar storten”.

Sommige r.k. gezagsdragers beweren dat de protestantse uitzendingen slechts tot doel hebben de r.k. tradities in Spanje te ondermijnen. Een andere predikant van een grote stad in Spanje antwoordde daarop:

„Wij vragen: als dat zo zou zijn, waarom moeten de onschuldigen dan boeten met de schuldigen? Ze kunnen toch de uitzendingen die volgens hen polemisch zijn, verbieden. Maar laat ze ons het recht

gunnen om door de moderne communicatiemiddelen het Evangelie te verbreiden. Waar blijft aldus de rechtvaardigheid, die ieder het zijne geeft? Of willen ze nog paapser zijn dan de paus?”

„Wij hopen dat vanuit allerlei hoeken van de beschaafde wereld een krachtig protest opstijgt tegen deze schending van de rechten van de mens. Nog maar pas is de minister van Buitenlandse Zaken, Lopez Bravo, teruggekeerd van een bezoek aan Paulus VI. Helaas moet dit wel een van de wrange vruchten van dat bezoek zijn geweest”.

Denken we wel aan onze Spaanse broeders?

Weten we wel onder welke uiterst moeilijke omstandigheden zij leven en met welk een trouw zij het Evangelie van „de rechtvaardiging door het geloof alléén” verkondigen?

Bidden wij „zonder ophouden” voor hen?

■ Een kanselboodschap over een kanselboodschap

In verband met de nu gehouden gemeenschappelijke synode van de Ned. Herv. Kerk en de Geref. Kerken heeft de Hervormde synode een kanselboodschap opgesteld en aan de kerken rondgezonden. In aansluiting daarop sprak de voorzitter van de Geref. Bond in de Ned. Herv. Kerk, ds. Tukker, het volgende tot zijn gemeente:

'Gemeente,

U weet dat wij hartelijk begeren eenheid van allen die in oprechtheid de Heere belijden en dat wij gaarne de eenheid zoeken van allen, die het Woord Gods en de belijdenis der kerk ten volle honoreren.

Als de synode van de Hervormde Kerk in dit opzicht in gebreke bleef, dan smart ons dat zeer. Als de synode van de Gereformeerde Kerken de laatste tijd de leer van de vrijzinnigheid, zoals die duidelijk werd uitgesproken, gelijke rechten gaf met het rechtzinnig belijden en aan het rechtzinnig belijden niet de plaats gaf, die dat behoort te hebben, dan kunnen wij ons in een samengaan van de beide synodes niet verblijden.

Als de verontrusten in de Gereformeerde Kerken tegen een samengaan zijn, omdat in de Hervormde Kerk de vrijzinnigheid rechtens een plaats ontvangt, dan kunnen wij ons aan de kant van de verontrusten geheel stellen, omdat wij er evenzeer en nog veel meer over verontrust zijn in onze kerk.

Als wij samen zouden kunnen gaan, dan zouden wij samen willen gaan met die verontruste broeders in de Gereformeerde Kerken. Als wij samen zouden kunnen gaan, dan zouden wij gaarne samen willen gaan met allen, die eenzelfde dierbaar geloof met ons deelachtig zijn, en dan denk ik aan die kerken, waar geen gemeenschap mee gezocht is, en waarmee geen band gesloten wordt, met name de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Gemeenten en wat verder te noemen is.

Gemeente, wij willen in de

Hervormde Kerk met de Gereformeerde Kerken en met de kerken die ik noemde van heler harte eenzelfde geloof oefenen en belijden en wij bidden uit de grond van ons hart, dat de Heere de Geest, die de Geest der gemeente is, die gemeente samen moge brengen. Dan zal Hij in rechte wegen samenvoegen alles wat van de kerk is en haar geloof van harte belijdt, niet wat van de kerk is en haar geloof widerspreekt. U begrijpt, dat de zaak van de kerk en van alle rechtgelovigen van welke kerk ook ons meer dan iets ter harte gaat. Maar als de kerk dingen doet die het gezag van Gods Woord o.a. in Genesis 1, 2 en 3 en wat nog meer zegt, die het gezag van Christus in Zijn lijden en sterven ondermijnen, als ware Hij Zaligmaker, die niet vergeving der zonden brengt, maar sociale gerechtigheid, dan kunnen wij daar geenszins mee akkoord gaan. Als een andere kerk zulke dingen niet duidelijk weerspreekt, maar zelfs aan de orde stelt, dan kunnen wij een samengaan met haar niet verlangen.

De Heere zegene onze kerk, ook andere kerken, ook de Gereformeerde Kerken met dit geloof, dat ons van de vaderen is overgeleverd, dat ons ook overgeleverd is van de heiligen uit de gescheiden kerken als zij daarvoor ook in de vorige eeuw geleden hebben. Hij zegene diegenen in andere kerken die op onze liefde aanspraak mogen maken om wat in de dagen der scheiding beleeden is en om wat zij nog belijden. God zegene deze mensen en brenge samen allen die Zijn Naam in oprechtheid liefhebben.

Wij hopen vurig dat zich met „bidden” om het samen brengen der gemeente van Christus ook het gelovige „werken” moge paven.

■ „Om de ware fanfare”

In het Centraal Weekblad las ik een leuk artikeltje van (ds) J. C. J(onkers).

Oordeelt u zelf maar.

Er zit een artikeltje in m'n pen over 'de ware Jacob'. Dit is maar een aanloopje. Het houdt verband met onze kerkelijke moeilijkheden. Waarom zou ik — in alle bescheidenheid — ook niet m'n zegje zeggen. Ik hoor er toch ook bij...

Daar loop je dan dagen mee rond, daar lig je nachten mee in je bed. En hoe gaat het dan? Allicht dat je er ook nog van droomt en — 't kan raar toegegaan in een mens z'n geest — daar werden we op een ochtend wakker met — we herinneren het ons nog haarfijn — zowaar precies dezelfde uitroep waarmee we, pak weg, zo'n 20 jaar geleden ook een keer wakker geworden waren. Deze keer hadden we de avond tevoren het artikel gelezen van ons redactioneel opperhoofd over de belijdenis als het gezang, het lied van de kerk. Mee daardoor zal het wel gekomen zijn.

Maar laat me alles maar eens ordentelijk op een rijtje vertellen.

Zoals gezegd, 't is jaren geleden en we sleten dus nog hart, ziel en zolen in Delft. M'n ziel? Ja, helaas, die ook want de kerkelijke moeilijkheden hielden ook toen niet op aan je te knagen en te vreten. Paulus' waarschuwing: kijk uit als je elkaar bijt dat je niet ook door elkaar verslonden wordt was weer heel actueel. Je wou zo graag weer bij elkaar zien wat bij elkaar hoort; en dat wou al jaren niet...

Toen, 't was op een avond, een uur of zeven: de telefoon gaat. M'n vrouw neemt op. Iemand laat weten dat een afspraak voor die avond onverwacht niet kan doorgaan. En daar zat je dus ineens zo maar met een hele vrije avond voor je. Nu kwam dat buiten de vakantie niet meer dan een keer of drie in het jaar voor. Verjaardag van Sinterklaas, van mezelf en dan met Kerstmis; die ene avond werd je algemeen gedacht het verschrikkelijk druk te hebben en zo ongeveer de gave van de alomverteenwoordigheid te bezitten. Kon je rustig thuis zijn!

En nu daarin eens dat telefoontje en je zit al met dat zakboekje; voor het volgend adres. Maar m'n vrouw — ik zie het nog — blijft nog even staan en zegt: 'En nou leg ik eens beslag op die avond'.

Tableau! En open mond!...

'Jij?? Wat wou je dan?' Zij: 'uit!' Mond verder open: 'uit?' 'waarheen?'

Zij: 'nou, eens naar Den Haag... cineacje kijken, kopje koffie drinken...'

Stilte.

Schaamte. Dus doe je stoer: 'Jij je zin!'

En zo geviel het dan dat het tweetal op weg naar de Cineac de Passage passeerde. Tegen de gevel een grote reclame: 'Fanfare', van Bert Haanstra.

Zij: 'Probeer eens, misschien hebben ze nog wel plaatsen'. Hadden ze! We hebben genoten als kinderen. Kent u die film? Natuurlijk! Mogen ze voor mij nog eens draaien!

Maar enfin, ik hoef het niet allemaal te vertellen; u weet het: een dorp ergens in de kop van Overijssel. Zo te zien een mengseltje van Giethoorn, Staphorst en nog wat. En in dat dorp natuurlijk een fanfare. En natuurlijk krijgen ze daar een keer bonje. En natuurlijk ga je dan uit elkaar. En natuurlijk dan de kwestie: wie zal het vaandel hebben. En natuurlijk de toeters: wie zal de toeters hebben. U weet hoe het ging: elke partij bemachtigt een deel van de toeters en dus kan niemand een complete compositie blazen. Totdat — om het nu maar kort te maken — een keer beide partijen, ieder z'n eigen helft van de partituur blazend, bij de dirigent in het repetitielokaal binnendringen en daar die twee partijen dientengevolge, onder die ene dirigerestok, samen de complete compositie staan te spelen. En zo, als musicerend, komt daar tot ieders verrassing tot stand wat ze al vechtend waren kwijt geraakt: de oude, ene, ware fanfare!

En ja, ga dan met dat alles voor ogen maar eens onder de dekens. Dat wordt natuurlijk dromen; met het symbool voor 't grijpen.

En zo lig je dan wakker te

worden met, op de grens van slapen en waken nog, dat visioen van je wensdroom: die partijen waarvan de ene de andere niet missen kan en met wie je je zo verbonden voelde toen ze zo, al musicerend, elkaar terugvonden en een geheel werden. En nog niet helemaal wakker kijk je in een paar verbaasde ogen want nog onder de drempel van je bewustzijn had je geroepen: 'de ware fanfare!'

Een kinderlijke idylle? Of toch net nog iets meer? Ik herinner me dat, jaren geleden alweer, Miskotte eens schreef dat de praktijk van het kerkelijk leven in ons vaderland vaak veel heeft van een voorbarige en ietwat compromitterende vervulling van de voorzegging dat 'Jeruzalem dorpsgewijs zal bewoond worden'. (Statenvert. Zachar. 2 : 4).

'En zij zongen een nieuw lied'. (Openb. 14 : 3). 't Zal waar zijn! En tot zolang zou het er niet toe doen of we hier intussen vals zingen, of zakken; of helemaal niet zingen maar weklagen en kijven? Leggen we de apostolische opwekking naast ons neer — nota bene in de brief aan Efeze, de brief aan en over de kerk! — de opwekking tot lied en lofprijzing, in één adem met de vermaning 'elkander onderdanig te zijn in Christus?' (Ef. 5 : 19, 20).

Die twee, het gezamenlijk lied en de wederkerige onderdanigheid aan elkaar in Christus moeten het kennelijk over en weer van elkaar hebben.

De daarop volgende zondag hebben we gepreekt over Psalm 87. De drie punten lagen deze keer voor 't grijpen: Sion: Godstad, Wereldstad, Vreugdestad.

De mannen van de oude berijming waren er blijkbaar zo vol van dat ze bij al die reidansen en fontein en nog speelliederen, harpen en cymbels op de koop toe gaven. Nou, dat mag! Het is niet zo gauw te veel!

Dit soort „theologie” is zeer aansprekend.

Ik wil één ding uit het verhaal dik onderstrepen.

Het kwam met die „bonje” in de fanfare weer dik voor elkaar vanwege drie dingen:

1. De ruziënde partijen hadden ten slotte **precies hetzelfde muziekstuk** voor zich op hun lessenaar liggen.
2. Ze speelden ten slotte zeer precies wat in de voor hen liggende compositie gedrukt stond.
3. Ze luisterden en keken ten slotte precies naar wat die éne dirigent zei en deed.

Wie het vatten kan vatte het.

Kerknieuws

Ds Kurpershoek — Vanaf 14 september tot 14 januari a.s. hoopt ds W. L. Kurpershoek — zending van de kerk van Haarlem in het Nqutu-district in Natal, Zuid-Afrika — met verlof in Nederland te zijn.

Het is zijn uitdrukkelijke wens, in deze periode zoveel mogelijk voorlichting te geven over het werk onder de Bantu.

Elke gemeente, die door hem over het rijk gezegende zendingswerk in Natal via gesproken woord, dia's en film wil worden geïnformeerd, wordt verzocht zich in verbinding te stellen met G. J. Bosker, F. Netscherstraat 12, Haarlem, tel. 023-250479 (tot 15 juni a.s.) of met W. van der Mark, Duinoordstraat 68, Haarlem, tel. 023-261198 (gedurende de maand juli) of met één van deze beiden (na juli a.s.).

Beverwijk — In verband met de preekvoorziening is de aanvang van de middagdienst sterk wisselend. De diensten worden vermeld in het dagblad „Kennemerland” en in het publicatiekasje bij de ingang van het kerkgebouw, Prinsesselaan 10.

KERKDIENTEN IN DE VAKANTIE

De broeders en zusters die hun vakantie in Lossers e.a., De Lutte e.o., Denekamp e.o. en Ootmarsum e.o. doorbrengen, worden erop geattendeerd dat de kerkdiensten van de Vrijgemaakte Gereformeerde Kerk Enschede-Noord worden gehouden in de Lasonderkerk, Lasondersingel 102.

Als u van Oldenzaal komt bij de eerste verkeerslichten rechts af en dan het eerste kerkgebouw aan de linkerkant. Aanvangstijden: 9.30 en 3.00 uur.

Noord-Wales: Bangor. Engelstalige kerkdiensten in de Bangor Evangelical Church: „Ebenezer Chapel” om 11.15 en 6.00 uur. 38 Caellepa, Bangor.

Meerdere inlichtingen: The Christian Bookshop 210 High Street, Bangor.

Haamstede. De diensten uitgaande van de Christelijk Gereformeerde Kerk van Haamstede, welke gehouden worden in Ned. Herv. Kerk, vangen als volgt aan: 24 juni, 1, 8, 15, 22 en 29 juli, 5 en 12 aug. om 11 en 5 uur.

De diensten in **Renesse, Dorps-huis:** 1, 8, 15, 22 en 29 juli, 5 aug. telkens om 9.30 en 6.30 uur.

ADRESSEN

Haren: Scriba: C. van Leeuwen, Achterberghof 10, Haren (Gr.). Boekhouder: J. W. Blom, Smaragdstraat 23, Groningen.

Breukelen: Scriba van de kerkeraad is thans: D. Ysselstijn, Straatweg 175, tel. 03462-1735.

Deventer: Scriba: J. Bloemendal, Frans van Mierisstraat 21, Deventer.

Dronten: Scriba: A. Geschiere, De Rede 32, Dronten, tel. 03210-2170.

Ermelo-Harderwijk-Putten: Praeses: A. van Noort, Horsterweg 21, Ermelo, tel. 03417-4311. Scriba en preekvoorziening: Ph. A. Knie-riem, Zandlaan 13, Harderwijk, tel. 03410-4929. Diaconie: H. Vinke, Cronjéstraat 12, Ermelo.

Kerkeraden worden verzocht goede nota te nemen van het scribaat aangezien de vorige scriba is verhuisd naar een andere gemeente.

Amsterdam. Het adres van stud. R. Brands is gewijzigd in Lomanstraat 778 hs, Amsterdam. Het telefoonnummer (020-484952 op ma. en do. middag) is ongewijzigd.

VOOR DE WALDENZEN

Na de laatste verantwoording werden onderstaande giften ontvangen:

KMA te F 25,—; JL te K 3 x 5,—; CV te S 25,—; JvO te D 100,—; HV te K 10,—; AGJBIP-vV 10,—; LB te S 25,—; AAR te Gv 10,—; CWA te S 25,—; RB-S te G 20,—; JCH te R 100,—; JCS te R 5,—; CvA te V 25,—; JMM te H 25,—. Totaal f 420,— vermeerderd met vorig saldo wordt f 1.019,61.

Er is weer een bedrag van 150.000 Lire overgemaakt, hetgeen in nederlands geld omgerekend incl. de kosten een bedrag vergde van f 731,12, zodat het saldo momenteel bedraagt f 288,49.

Inmiddels is al bericht van ontvangst en van de aankomst van de cheque met betuiging van hartelijk dank.

Giften altijd welkom op girorekening 534103.

Schiedam, juni 1973

A. de Blois,
Graaf Florisstraat 44,

Drukkerij »Steenbergen«

★

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

Wij prijzen onze God, die ons blij en dankbaar heeft gemaakt door ons opnieuw een kindje toe te vertrouwen:

GEERT-AMSE CHRISTIAAN
(Gertram)

broertje van Herman.

Ps. 51 : 7 en 32 : 1

J. C. Schaeffer
S. H. Schaeffer-Moesker

Deventer, 13 juli 1973
Hoge Hondstraat 107

Tijdelijk:

St. Geertruidenziekenhuis,
Fesevurstraat 9, afd. IIC.

Op zijn drieënveertigste verjaardag, 14 juni, ontsliep in de Heere onze oud-voorzitter, broeder

D. ROORDA,

wonende te Voorthuizen, Jan Steenstraat 19.

In onze, mede door hem opgerichte vereniging, zocht hij, voor 't onderwijs, de doorgang der reformatie, die de HEERE in de dertiger jaren schonk en hij leidde onze vereniging onvervaard, in de vreze Gods, bang, dat ze door enig onrecht de toorn Gods op zich laden zou.

En na zijn aftreden, om gezondheidsredenen, beijverde hij zich nog, haar te bewaren in de enigheid des geloofs en der liefde, toen haar leden kerkelijk van elkaar gescheiden werden.

Namens het Bestuur der Ver. van Geref. Onderw. en Leraren,
J. L. Struik, voorz.
J. H. Brink, secr.

Laag-Zuthem (Ov.), 16-6-'73
Kolkweg 43

SCHRIFTELIJK BOD GEVRAAGD

op ingebonden jaargangen

van „De Reformatie” 9e tot en met 31e jrg. (1928 tot en met 1956), „Pro Ecclesio”, 6e en 7e jrg. (1940 tot en met 1942), „Opbouw” 1e tot en met 15e jrg. (1957 tot en met 1972), „Polenios” 3e tot en met 9e jrg. (1948 tot en met 1954), „Nieuw Nederland” 1e tot en met 5e jrg. (1945 tot en met 1949).

W. Smit,
Joh. de Witstr. 4, Hilversum

Redactieleden	Adres van de Redactie	Advertenties en druk	Abonnementsprijs:	Geref. Persvereniging „Opbouw”
Ds H. Amelink	Ds H. Amelink,	Drukkerij	f 20,— per jaar	Abonnementenadministratie Rotterdamse Rijweg 174, Rotterdam-8 Tel. 010 - 153535 Giro 40.49.45
Ds G. Janssen	Lekdijk 82 b,	„Steenbergen”,	f 10,50 per halfjaar	
Drs H. de Jong	Langerak (Z.-H.)	Slotlaan 220, Zeist.	f 5,50 per kwartaal	
D. W. L. Milo	Tel. 0 1843 - 232	Tel. 0 3404 - 12452	Buitenland: Europa en zeepost f 30,—;	
Prof. C. Veenhof			Luchtpost f 50,—	
Drs H. E. S. Woldring	Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.			